

ĐỀ CHÍNH THỨC

(Đề gồm có 02 trang)

I. ĐỌC HIỂU (6.0 điểm)

Đọc đoạn trích sau:

[...] Năm nào cũng thế, trời lạnh dài suốt tháng chạp vắt qua giêng, lạnh buốt xương và sau đó, tất cả cây trong thành phố nối tiếp nhau rụng lá. Huế mùa lá trút hiện ra một gương mặt riêng, đầy những biến động bất ngờ trên cây cối.

Dáng thay lá đẹp nhất là cây bàng. Bàng bắt đầu chuyển màu vào cuối đông, và với từng chiếc lá, từ màu lục già sang màu vàng, dừng lại vài ba hôm trên màu đỏ trước khi rụng. Vào giữa cuộc chuyển mình, cây bàng chơi màu rất đẹp, cùng lúc xen lẫn lục vàng và đỏ nồng nhiệt chắt sown dầu trong gam màu của Van Gogh, đến nỗi nhiều lúc tôi sững sốt nhìn nó, tưởng đấy là một cây bàng vẽ bởi chính Van Gogh. Trước sau rồi cây bàng cũng tới kỳ lá đỏ, đỏ lộng lẫy không sót lại chiếc lá xanh nào cả. Trong không gian rộng, những cây bàng cổ thụ cao ngất nổi bật trên nền trời với những tầng lá đỏ rực và wót dầm, như thể lúc này, họ nhà bàng đang phơi ra giữa đời ngàn vạn lá gan còn tươi máu. Và rồi thực bất ngờ trong một hành động rũ sạch dĩ vãng quyết liệt, cây bàng rụng tận ngọn lá cuối cùng, giăng bày bên sông một giấc mơ giang phong ngư hoả¹ trong màu sương nào xa lắc... Cảnh bàng trụi lá trông giống những bàn tay gầy guộc khô khốc, đầu bàn tay hơi cong lên trong cử chỉ ngửa xin một chút gì của thời gian. Người Mẹ Tạo Vật hào hiệp không để nó phải chờ lâu; chỉ vài hôm lộc non đã tràn đầy trên bàn tay mùa đông của cây bàng. Dáng mọc của lộc rất lạ, thẳng đứng trên cành, như thể là đêm qua có ai đã thả ngàn vạn búp lá nhỏ xíu từ trên trời, xanh biếc chỉ chít đầy cành và xoay thành những tán tròn quanh thân cây. Lá non lớn nhanh, đứng thẳng và cao chùng gang tay, cuộn tròn rất giống những chiếc tai thỏ, giống đến nỗi khiến tôi bật cười nghĩ rằng cây bàng nghịch ngợm đang diễn cho xem tài nhại tai thỏ của nó, như trò chơi của trẻ con bằng bóng bàn tay in lên vách. Vẫn chưa hết chuyện lạ : khi những tai thỏ xoè ra thành vài ba chiếc lá nhỏ, cây bàng nảy thêm một lứa lộc lần thứ hai màu đỏ đột nhung giữa những chùm lá ; tán bàng bây giờ là một màu áo lục non lổ lổ đỏ những vết hoa hồng thắm. Chỉ trong vòng mười hôm từ khi nảy lộc, nhìn lại thấy lá đã già trên thân cây đầy những hóc bướu cổ quái, tưởng như cây bàng vẫn y nhiên như thế từ trăm năm. Ai ngờ trên thân thể đại lão của nó là một linh hồn rất trẻ, bởi không một chiếc lá nào của năm ngoài còn lại trên cây.

Hết tiết mưa, trời sáng và ấm dần, khởi đầu mùa sương mù trên sông Hương. Có một chút nắng để nhìn thấy dòng sông trôi nhẹ trong màn sương lam mờ màng, nửa như khói, nửa như hơi rượu. Vào buổi chiều khói sông mờ mịt tưởng chừng có thể làm cay mắt người. Ngày quang đãng vào lúc này núi hiện ra rất gần, thấy từng nét cong, từng lớp mạnh mẽ của cấu trúc, và cả những mảng màu khác nhau của đá và cây. Bây giờ núi non biến mất trong khói xanh, chỉ còn thoáng một nét nhạt mỏng manh ở đầu sông. Ngồi thuyền nhìn lên, chỉ thấy hai vệt cây dài ven sông nhạt nhoà trong một cõi sương mờ ảo xa thẳm, tuồng như sông Hương đang trôi đi giữa rừng. Có ai nghĩ rằng đằng sau vệt cây kia là một kinh thành với đền đài, cung điện và ngai vàng...

(Trích Mùa xuân thay áo trên cây, Hoàng Phủ Ngọc Tường, in trong tuyển tập Hoàng Phủ Ngọc Tường, tập một, NXB Hội nhà văn, 2015).

Thực hiện các yêu cầu/ Trả lời các câu hỏi:

Câu 1. Tìm những từ ngữ, cụm từ miêu tả màu lá bàng khi chuyển màu vào cuối đông.

Câu 2. Chỉ ra yếu tố trữ tình trong đoạn văn sau: *“Chỉ trong vòng mười hôm từ khi này lộc, nhìn lại thấy lá đã già trên thân cây đầy những hốc bướu cổ quái, tưởng như cây bàng vẫn y nhiên như thế từ trăm năm. Ai ngờ trên thân thể đại lão của nó là một linh hồn rất trẻ, bởi không một chiếc lá nào của năm ngoái còn lại trên cây.”*

Câu 3. Xác định một biện pháp tu từ được sử dụng trong câu văn sau: *“Lá non lớn nhanh, đứng thẳng và cao chùng gang tay, cuộn tròn rất giống những chiếc tai thỏ, giống đến nỗi khiến tôi bật cười nghĩ rằng cây bàng nghịch ngợm đang diễn cho xem tài nhại tai thỏ của nó, như trò chơi của trẻ con bằng bóng bàn tay in lên vách.”*

Câu 4. Anh/chị hiểu như thế nào về hình ảnh cây bàng trong câu: *“Và rồi thực bất ngờ trong một hành động rũ sạch dĩ vãng quyết liệt, cây bàng rụng tận ngọn lá cuối cùng, giăng bày bên sông một giấc mơ giang phong ngư hoả trong màu sương nào xa lắc.”?*

Câu 5. Phân tích hiệu quả nghệ thuật của biện pháp tu từ so sánh trong câu sau: *“Cành bàng trụi lá trông giống những bàn tay gầy guộc khô khốc, đầu bàn tay hơi cong lên trong cử chỉ ngửa xin một chút gì của thời gian.”*

Câu 6. Mùa xuân của xứ Huế được gọi ra như thế nào qua hình ảnh sông Hương?

Câu 7. Qua đoạn trích, anh/chị cảm nhận như thế nào về tình cảm của tác giả dành cho xứ Huế?

Câu 8. Trình bày tình cảm của anh/chị dành cho quê hương, Tổ Quốc (đoạn văn từ 5 đến 7 dòng).

II. LÀM VĂN (4.0 điểm)

Anh/ chị hãy viết một bài văn thuyết minh về hiện tượng một số bạn trẻ hiện nay thiếu sự quan tâm dành cho gia đình.

*** Chú thích**

(1) *Giang phong ngư hoả: ánh lửa chài đốt sáng trên sông.*

---- HẾT ----

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	6,0
	1	Những từ ngữ, cụm từ miêu tả màu lá bàng khi chuyển màu vào cuối đông: lục già, vàng, đỏ, lục vàng, đỏ nồng nhiệt. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời được 4 từ ngữ, cụm từ trở lên: 1.0 điểm - Học sinh trả lời được 3 từ ngữ, cụm từ: 0.75 điểm. - Học sinh trả lời 2 từ ngữ, cụm từ: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời 1 từ ngữ, cụm từ: 0.25 điểm - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	1.0
	2	Yếu tố trữ tình trong đoạn văn: - “những hóc búa cổ quái” - “tương như cây bàng vẫn y nhiên như thế từ trăm năm.” - “Ai ngờ trên thân thể đại lão của nó là một linh hồn rất trẻ” Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời như đáp án: 1.0 điểm - Học sinh trả lời được 2 ý trong đáp án: 0.75 điểm. - Học sinh trả lời 1 ý trong đáp án: 0.5 điểm - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	1.0
	3	Biện pháp tu từ: - Nhân hoá: “cây bàng nghịch ngợm đang diễn cho xem tài nhại tai thảo của nó” - Liệt kê: “Lá non lớn nhanh, đứng thẳng và cao chùng gang tay. - So sánh: “Lá non...,cuộn tròn rất giống những chiếc tai thảo”; “như trò chơi của trẻ con bằng bóng bàn tay in lên vách” Hướng dẫn chấm: - Học sinh nêu và chỉ ra được một trong các biện pháp tu từ trong đáp án: 1.0 điểm. - Học sinh nêu được một trong các biện pháp tu từ trong đáp án: 0.5 điểm. - Học sinh chỉ ra được một trong các biện pháp tu từ trong đáp án: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	1.0
	4	Hiểu về hình ảnh cây bàng trong câu: “Và rồi thực bất ngờ trong một hành động rũ sạch dĩ vãng quyết liệt, cây bàng rụng tận ngọn lá cuối cùng, giăng bày bên sông một giấc mơ giang phong ngư hỏa trong màu sương nào xa lắc.” - Hình ảnh cây bàng hiện lên với sức sống mãnh liệt, sự vận động từ bên trong ở giai đoạn chuyển mùa. - Hình ảnh cây bàng biểu trưng cho con người và thiên nhiên Cổ đô. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời được 2 ý trong đáp án hoặc diễn đạt tương đương: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời được 1 ý trong đáp án: 0.25 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm	0.5
	5	Phân tích hiệu quả của biện pháp tu từ nghệ thuật so sánh trong câu : “Cánh bàng trụi lá trông giống những bàn tay gầy guộc khô khốc, đầu bàn tay hơi cong lên trong cử chỉ ngửa xin một chút gì của thời gian.” - Hiệu quả nội dung: + Làm nổi bật hình ảnh cây bàng già cỗi, cố gắng níu giữ sức sống của mình trước dòng chảy của thời gian.	0.5

	- Hiệu quả nghệ thuật: + Tăng giá trị gợi hình, gợi cảm, sinh động, hấp dẫn cho hình ảnh được nhắc đến trong câu văn. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời được như đáp án hoặc diễn đạt tương đương: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời được 1 ý (nội dung/ nghệ thuật): 0.25 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	
6	Qua hình ảnh sông Hương, mùa xuân của xứ Huế được gợi ra với vẻ đẹp: + Vừa nhẹ nhàng, dịu dàng, nên thơ nhưng cũng đầy hùng vĩ, tráng lệ. + Mang đặc trưng của mùa, góp phần tạo nên vẻ đẹp của mảnh đất Cố đô Huế. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời được các ý trong đáp án hoặc diễn đạt tương đương: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời được 1 ý hoặc 2 ý nhưng không trọn vẹn: 0.25 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	0.5
7	Tình cảm của tác giả dành cho xứ Huế: - Gần bó sát son, thủy chung, mặn nồng, yêu thương, trân trọng vẻ đẹp của con người và mảnh đất Cố đô - Lòng tự hào về vẻ đẹp thiên nhiên trường tồn theo thời gian của mảnh đất Cố đô. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời được các ý trong đáp án hoặc diễn đạt tương đương: 1.0 điểm. - Học sinh trả lời 2 ý trong đáp án nhưng diễn đạt chưa trọn vẹn: 0.75 - Học sinh trả lời 1 ý trong đáp án hoặc diễn đạt tương đương: 0.5 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không có câu trả lời: 0.0 điểm.	1.0
8	Cần đảm bảo thể thức của một đoạn văn, đảm bảo phù hợp với chuẩn mực đạo đức, xã hội: Gợi ý: - Tinh thần tự hào dân tộc, yêu quê hương, đất nước, yêu dân tộc. - Biết sống giản dị, có thái độ ứng xử phù hợp, đúng đắn với mọi người, thiên nhiên. - Tích cực học tập, rèn luyện để phát triển tri thức, phẩm chất,... Hướng dẫn chấm: + HS diễn đạt thuyết phục, có ý nghĩa, tích cực, đảm bảo thể thức đoạn văn: 0.5 điểm. + HS hiểu nhưng diễn đạt chưa thuyết phục hoặc sơ sài: 0.25 điểm. + Không có đáp án hoặc trả lời sai yêu cầu: 0.0 điểm. Lưu ý: HS có thể trả lời các đáp án tương đương, diễn đạt nhiều cách, miễn thuyết phục, tích cực.	0.5
II	VIẾT	4,0
	a. Đảm bảo cấu trúc bài thuyết minh. Mở bài: Nêu hiện tượng xã hội cần thuyết minh, Thân bài: Triển khai được vấn đề theo trình tự phù hợp, Kết bài: Khẳng định ý nghĩa của vấn đề đối với đời sống xã hội.	0,25
	b. Xác định đúng vấn đề thuyết minh: Anh/ Chị hãy viết một bài văn thuyết minh về hiện tượng một số bạn trẻ hiện nay thiếu sự quan tâm dành cho gia đình.	0,5
	c. Triển khai vấn đề thuyết minh, làm sáng tỏ sự vật, hiện tượng theo trình tự phù hợp với đặc điểm sự vật, hiện tượng: - HS triển khai theo nhiều cách, nhưng cần nêu được vấn đề thuyết minh, đảm bảo được trình tự phù hợp, khẳng định ý nghĩa sự vật, hiện tượng. Thể hiện ngắn gọn, chính xác, khoa học và phù hợp với đối tượng thuyết minh; có các yếu tố hỗ trợ (biểu cảm, nghị luận) tăng giá trị thuyết phục. Có thể theo hướng sau: * Nêu thực chất của hiện tượng một số bạn trẻ hiện nay thiếu sự quan tâm dành cho gia đình.	2.5 0.25

	- Thiếu sự quan tâm cho gia đình có thể hiểu là việc giữa các thành viên trong gia đình không có sự tương tác, mong muốn trao đổi hành động, tình cảm, suy nghĩ. Điều đó làm cho mối quan hệ giữa các thành viên dần trở nên xa cách với nhau hơn. - Biểu hiện bằng các hành động, suy nghĩ cụ thể: + Các bạn trẻ tạo vỏ bọc, thu mình lại với các mối quan hệ gia đình. + Không sẻ chia, thấu hiểu, cảm thông cho những suy nghĩ, việc làm của những người thân trong gia đình. + Cảm thấy khó chịu, thậm chí phiền phức khi nhận được sự quan tâm từ gia đình. + Không hoặc hạn chế tối đa việc giao tiếp với những người thân trong gia đình. + Thời gian phần lớn dành để “nhốt mình” với các thú vui tiêu khiển, các trang mạng xã hội, game online, trò chuyện với bạn bè. + Không hỏi han, dành sự quan tâm đến cuộc sống hay các vấn đề liên quan đến người thân. * Nguyên nhân: - Khách quan: do yếu tố môi trường sống, các mối quan hệ từ bạn bè, bối cảnh xã hội, thời đại chi phối. - Chủ quan: do bản thân nhiều bạn trẻ: + Có quan niệm sự cách biệt tuổi tác, khiến cho người thân (ba mẹ, ông bà, anh chị,...) không thấu hiểu mình. + Cảm thấy mối quan hệ bạn bè dễ gần gũi, dễ chia sẻ, thoải mái được những mong muốn mà bản thân họ cần. + Dành nhiều thời gian cho các nền tảng mạng xã hội, các trò chơi online, trò chuyện ảo,... * Hệ quả: - Làm giảm đi sự gắn bó và tình cảm yêu thương giữa các thành viên. - Cuộc sống gia đình rơi vào tình trạng xa cách, thiếu cảm thông, thấu hiểu, đồng cảm. - Dễ dẫn đến sự lạc lõng, thiếu chỗ dựa cho các bạn trẻ trong những lúc khó khăn. - Hình thành tâm lý tiêu cực, chán ghét người thân của mình. - Dễ sa ngã vào các mối quan hệ, môi trường độc hại, tiêu cực, đánh mất bản thân mình. - Các giá trị đạo đức, truyền thống mà ông bà, cha mẹ truyền lại sẽ không còn được gìn giữ, phát huy. * Đề xuất giải pháp xóa bỏ hiện tượng một số bạn trẻ thiếu sự quan tâm cho gia đình: - Gia đình cần tạo ra không gian gần gũi, thân thiện, thoải mái - Dành thời gian chia sẻ suy nghĩ, cảm xúc, quan tâm đến các bạn trẻ nhiều hơn. - Giới trẻ cũng cần nhận thức được giá trị của gia đình, dành thời gian chăm sóc, gắn kết với những người thân trong gia đình nhiều hơn. * Ý nghĩa nhận thức từ việc thuyết minh: - Gia đình là nơi nuôi dưỡng, giáo dục, là điểm tựa tinh thần vững chắc mỗi khi con người gặp khó khăn, là cầu nối gắn kết chúng ta với thế giới bên ngoài. Cần nhận thức rõ tầm quan trọng và ý nghĩa của gia đình trong cuộc sống mỗi người. - Dành sự quan tâm, gắn kết với gia đình sẽ tạo nên một mái ấm hạnh phúc, một xã hội phát triển vững mạnh và tiến bộ.	0.5
		1.5
		0.25
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp Tiếng Việt.	0,25
	<i>e. Sáng tạo:</i> Bài viết có giọng điệu riêng; cách diễn đạt sáng tạo, văn phong trôi chảy.	0,5
Tổng điểm		10.0

Duyệt của tổ chuyên môn	Giáo viên phản biện	Giáo viên ra đề
-------------------------	---------------------	-----------------